

"Ударимо молотком по теоріях, поетиках, системах! Скиньмо цю стару штукатурку, що закриває фасад мистецтва. Немає ані правил, ані зразків…" (Віктор Гюго)

Література 19 століття відхиляє основні засади класицизму, який вимагав від митців не просто орієнтації, а безумовного й чіткого виконання всіх норм, канонів, правил і приписів.

Як протилежність добі розуму виникає новий літературно-мистецький напрямок: РОМАНТИЗМ.

Причини виникнення

Проголошені просвітителями високі ідеали людства

Реальна дійсність

Причини виникнення

Рівноправні відносини козацької України і царської Росії

Реальна дійсність

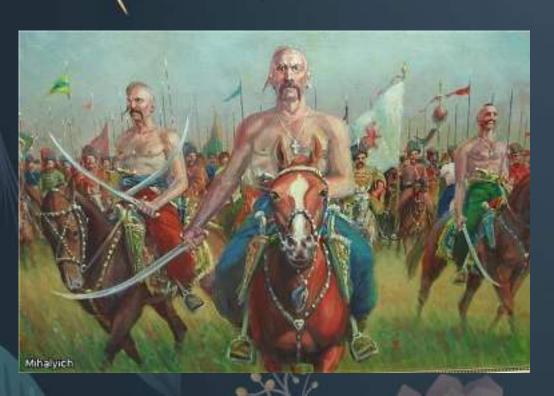

Причини виникнення

Овіяна легендами козацька воля

Кріпосницька дійсність

Романтизм – це художній напрям, що розвинувся наприкінці XVIII ст. в Німеччині, Великобританії та Франції, поширився на початку XIX століття у Польщі, Російській імперії, Австрії, згодом – у Америці, зокрема в США.

Термін «романтизм»

До XIX ст.

У XIX ст. і пізніше

"романтичний" –незвичайний, фантастичний, існує не в реальному житті, а лише у лицарський романах (зв'язок романтизму із середньовіччям)

"романтичний" – пов'язаний із романтикою (почуття, високі ідеали, бажання відкрито показувати свій духовний світ) або романтизмом (як літературно-мистецьким напрямком)

Романтизм – цілковите заперечення класицизму

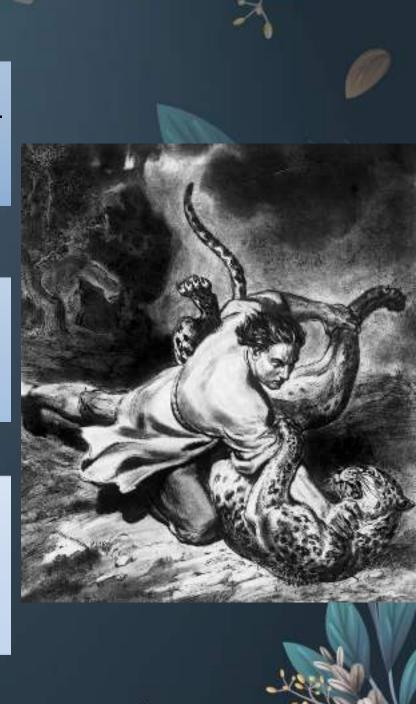
- незадоволення реальним життям, зосередження уваги на розкритті внутрішнього світу людини;
 - поєднання просвітительських і романтичних ідейно-естетичних засад;
 - ідеалізація патріархальних відносин, людських почуттів, наявність релігійної свідомості;
 - посилення уваги до проблеми літературної мови, національно- історичної тематики;
 - особливо тісний зв'язок із фольклором (сюжет, герої, художні засоби, стилістичні фігури);
 - наявність символів, антитез, персоніфікацій, метафор для вираження тужливих настроїв;
- піднесена, емоційна, насичена яскравими народнопоетичними засобами художньої виразності мова.

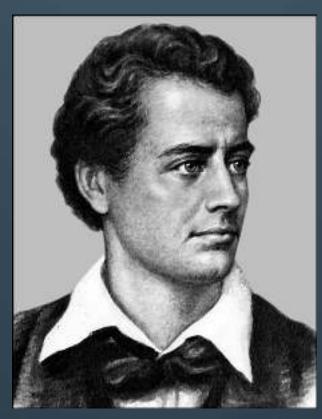
ліричний герой перебуває в гармонії з природою, у центрі — незвичайні, часто фантастичні обставини;

романтичний герой пов'язує свою долю з долею народу, з боротьбою за національну незалежність;

це люди сильної волі, мужні, духовно багаті (часто це самотня, але сильна особистість, яка протистоїть жорстокому світу).

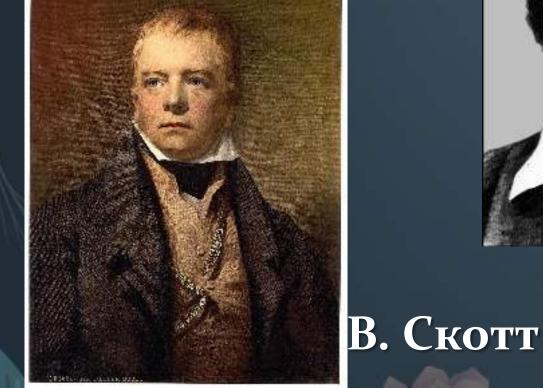
Англійська література

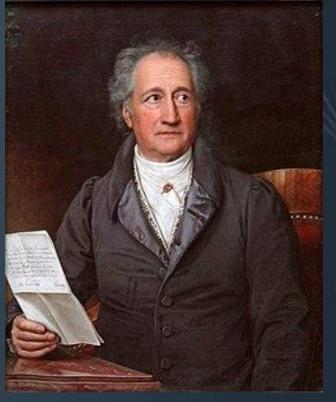
Персі Шеллі

Дж. Байрон

Німецька література

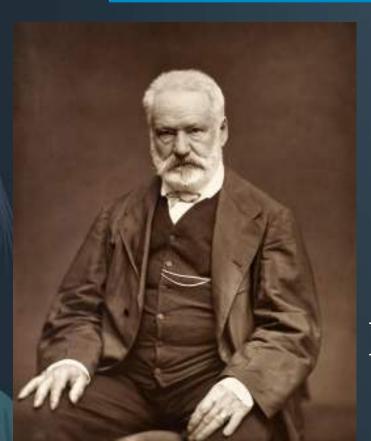
В. Гете

Г. Гейне

Ф. Шиллер

Французька література Угорська література

В. Гюго

Російська література

М. Лермонтов

О. Пушкін

В. Жуковський

П.Гулак-Артемовський

Романтизм

Український романтизм охоплює період 20—60-х років XIX століття

М.Костомаров

М.Максимович

Срезневський

М.Шашкевич

П.Куліш

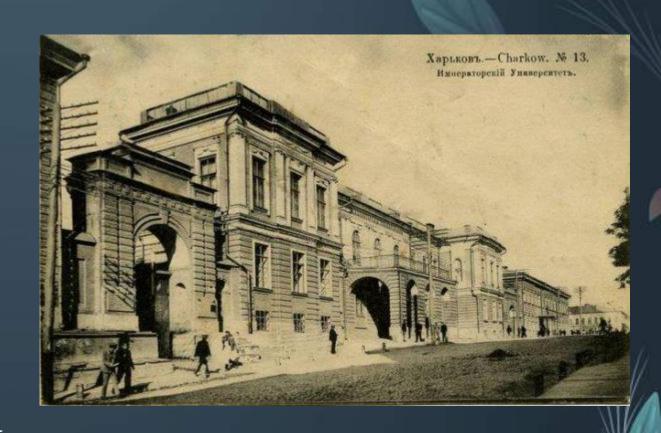

Т. Шевченко

Харківська школа романтиків

«....у тих часах ні одне місто України порівняно з Харковом не виявило такої сильної любові до українського народу й народності».

Л. Білецький

Харківська школа романтиків

Представники:

- I. Срезневський,
- Л. Боровиковський,
- А. Метлинський,
- М. Костомаров,
- О. Корсун,
- Й. Бодянський,
- О. Афанасьєв-Чужбинський,
- П. Гулак-Артемовський,
- В. Забіла,
- М. Петренко.

Жанри романтизму

Романс

невеликий за обсягом вірш і музичний твір про кохання, призначений для сольного співу з інструментальним акомпанементом

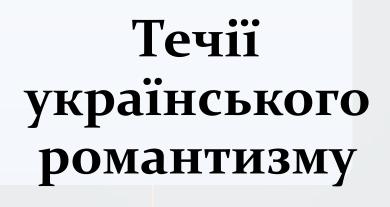
Елегії

Посвяти

Медитації

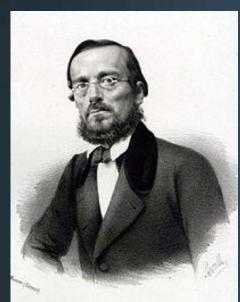
Послання

один із жанрів лірики медитативного, журливого, меланхолійного змісту

Національнопатріотична Суб'єктивнолірична

Микола Костотаров

письменник (поет, прозаїк, драматург), публіцист, історик, фольклорист, професор Київського та Петербурзького університетів (літературний псевдонім Ієремія Галка).

Поезія «Соловейко» — класичний зразок української романтичної лірики з усіма характерними її ознаками.

Той на <u>monoлі</u>, ті в кущах, Ті в <u>вербах</u>, ті в <u>калині</u>... Один біля могили сам Співає на <u>ялині</u>. тополя — символ дерева життя, добра і зла, сумної дівчини, матері, краси, стрункості, весни; верба — символ прадерева, пробудження природи, весни, засмученої жінки, батьківщини; калина — символ дівочої чистоти й краси, вічної любові, кохання, вірності, гармонії життя і природи, материнства; ялина — символ зажури, смутку, смерті.

Віктор Забіла

поет-романтик. Пантелеймон Куліш згадував, що В. Забіла в українські пісні «улив стільки душі, що співались вони або читались у рукописі геть широко по Україні між панами, а деякі чував я й між простацтвом».

Багата мова, наспівний ритм, близькість поетики до народної пісні, глибокий ліризм твору В. Забіли «Соловей» сприяли тому, що він став улюбленим народним романсом «Не щебечи, соловейку», який прикрашає репертуар багатьох усесвітньо відомих співаків.

Віктора Забілу вважають поетом нещасливого кохання

український поет Харківської школи романтиків.

Найвідоміший його твір— поезія «Небо» («Дивлюсь я на небо»)— покладений на музику Людмилою Александровою.

Вірш набув широкої популярності як українська народна пісня літературного походження.

«Дивлюсь я на небо та й думку гадаю...» Тема недолі, скарги на життя, незадоволення земним буттям, бажання заховатися від сирітського горя— усім цим наповнений вірш.

«Руська трійця» (1833—1837)

Маркіян Шашкевич

Іван Вагилевич

Яків Головацький

Походили з родини сільських священиків. Вони були пов'язані особистою дружбою, спільними інтересами та ідейними переконаннями, за що їх однокурсники прозвали "Руською трійцею".

"підняти дух народний, просвітити народ"

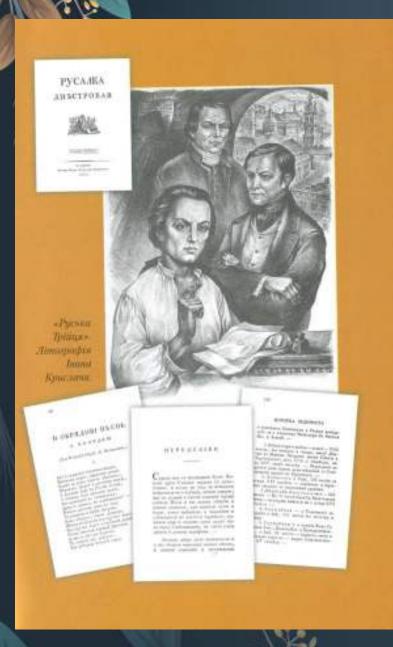
допомогти народові усвідомити "гідність свою і свою силу"

пропагувати ідеї відродження української нації та культури

поширювати українські народні традиції, фольклор, ідеї об'єднання українських земель

популяризувати українську історію

перетворити народну мову на літературну

Альманах «Русалка Дністрова»

У "Русалці Дністровій":

- друкували народні пісні, думи, перекази, історичні документи;
- звеличували боротьбу українського народу за своє визволення,
- проголошували необхідність возз'єднання всіх українських земель;
- засуджували іноземних поневолювачів українців;
- оспівували героїчну визвольну боротьбу народу.

львівська цензура заборонила альманах, було конфісковано близько тисячі примірників. До читачів дійшло лише 250

РУСАЛКА дн БСТРОВАЯ. Ruthenifde Bolle-Lieber. у Будимъ Письмом Корол. Всеучилища Пештанского 1837.

Основні ідеї «Русалки Дністрової»

- 1. Необхідність єдності українського народу, розділеного кордонами різних держав.
- 2. Прославлення народних борців за соціальне і національне визволення.
- 3. Пропаганда ідей власної незалежності і утворення своєї державності.
- Я. Головацький так визначив значення "Русалки Дністрової": "Вона запалила вогонь, що його тільки гробова перста загасити може, врятувала народ від загибелі й відкрила очі кожному письменному чоловікові, у якого лишилося ще незіпсоване українське серце, показала йому його положення, обов'язки для народу й спосіб, як ті обов'язки треба сповнити".

Значення «Русалки Дністрової»

- Це була перша заява західних українців про своє існування, свою національну гідність.
- Це була перша книга в Галичині, написана народною українською мовою.
- Видання альманаху довело, що народна мова може бути літературною.
- "Русалка Дністрова" поряд із "Кобзарем" Т. Шевченка стала духовним орієнтиром національно- патріотичних сил західноукраїнських земель на тривалу перспективу.

Видання "Русалки Дністрової" було вершиною діяльності "Руської трійці" Членів "Руської трійці" переслідувала влада і гурток розпався. Її організаторів було покарано.